

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут права
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-63

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять та самостійного вивчення
дисципліни
«Комунікативна діяльність викладача вищої
школи»

Спеціальність 011 «Науки про освіту»
Спеціалізація «Педагогіка вищої школи»
денної форми навчання

Рекомендовано науково-методичною комісією
зі спеціальності 011 «Науки про освіту»
зі 5 від 29 січня 2018 року

Рівне – 2018

Національний університет
водного господарства
та природокористування

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійного вивчення дисципліни «Комунікативна діяльність викладача вищої школи» для студентів спеціальності 011 «Науки про освіту», спеціалізації «Педагогіка вищої школи» денної форми навчання / А.В.Кочубей. – Рівне: НУВГП, 2018. – 27 с.

Упорядник: А.В. Кочубей, кандидат педагогічних наук, доцент

Відповідальний за випуск: Олексін Ю.П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри суспільних дисциплін

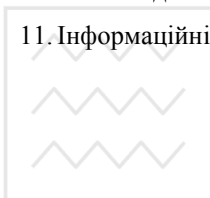
Національний університет
водного господарства
та природокористування

© Кочубей А.В., 2018
© НУВГП, 2018

ЗМІСТ

1. Передмова.....	4
2. Методичні поради для роботи над дисципліною.....	5
3. Програма навчальної дисципліни.....	6
4. Теми практичних занять.....	7
5. Плани практичних занять.....	8
6. Завдання для самостійної роботи.....	22
7. Види самостійної роботи.....	23
8. Критерії оцінювання.....	23
9. Контрольні питання.....	24
10. Рекомендована література.....	26
11. Інформаційні ресурси.....	27

Передмова

Професійно-педагогічне спілкування – це система (прийоми і навички) органічної соціально-психологічної взаємодії педагога і вихованців, змістом якої є обмін інформацією, виховний вплив, організація взаємин за допомогою комунікативних засобів (В.Кан-Калік)

Сучасний викладач вищої школи поряд із володінням знаннями й вміннями в певній галузі повинен мати комунікативні здібності, які дозволяють йому ефективно використати свій професійний потенціал у навчальному процесі. Саме тому проблема формування комунікативної компетенції майбутнього викладача є актуальною на сьогодні.

Мета навчальної дисципліни – показати комплексне уявлення про професійну комунікативну компетентність викладача вищої школи як фактора психологічної культури.

Основні завдання вивчення дисципліни. У результаті вивчення дисципліни «Комунікативна діяльність викладача вищої школи» **магістр повинен знати:**

- ✓ Особливості діяльності, типологію, педагогічну культуру викладача вищої школи.
- ✓ Поняття культури мови і мовлення.
- ✓ Правила спілкувального етикету.
- ✓ Стереотипні, узвичаєні словесні формули для кожної типової спілкувальної етикетної ситуації та особливості їх застосування
- ✓ Що таке спілкування, роль спілкування у професійній діяльності, етапи, види і форми спілкування.
- ✓ Зв'язок спілкування з мовою та мовленням, роль мови у спілкуванні.
- ✓ Невербальні засоби спілкування
- ✓ Гендерні аспекти спілкування.
- ✓ Поняття «Ділове спілкування».
- ✓ Особливості усного спілкування, кожної його форми.
- ✓ Вироблення навичок і умінь взаємодії між співрозмовниками за допомогою вербальних і невербальних засобів.
- ✓ Засвоєння правил спілкування під час бесіди, співбесіди з роботодавцем, телефонної розмови, виховання ввічливості, поваги, толерантності
- ✓ Методи обговорення проблем (дискусія, мозковий штурм, дебати).

- ✓ Специфічні риси і основні ознаки наукового стилю.
- ✓ Жанри наукового мовлення та особливості їх формулювання.

Основні завдання вивчення дисципліни. У результаті вивчення дисципліни «Комунікативна діяльність викладача вищої школи» **магістр повинен уміти:**

- ✓ Дотримуватися правильності, змістовності, логічності, багатства, точності, виразності, доречності й доцільності у висловленні думки.
- ✓ Дотримуватися правил мовленнєвого етикету.
- ✓ Розрізняти види і форми спілкування.
- ✓ Добирати мовні засоби не ізольовано, а в контексті створюваного чи аналізованого висловлювання відповідно до професійної сфери діяльності.
- ✓ Провести індивідуальну бесіду, телефонну розмову.
- ✓ Швидко реагувати на неочікувані запитання, уникати помилок під час співбесіди.
- ✓ Впливати на людей під час безпосереднього спілкування.
- ✓ Бути вихованим доброзичливим, чесним, а також амбітним.
- ✓ Логічно правильно, точно, етично й емоційно виражати думку відповідно до змісту, умов комунікації й адресата.
- ✓ Аналізувати тексти наукового стилю.
- ✓ Створювати навально-наукові тексти в жанрах, які відповідають професійній підготовці.

2. Методичні поради для роботи над навчальною дисципліною

Пропонований для вивчення змістовий матеріал дисципліни «Комунікативна діяльність викладача вищої школи» розподілено на три частини: теоретична (лекційний курс), практична (практичні та лабораторні заняття), самостійна (підготовка до занять, написання рефератів, виступів, комунікативних професіограм, наукових робіт (наукова стаття, тези, реферат), створення презентацій тощо.

Відповідно до робочої програми курс «Комунікативна діяльність викладача вищої школи» передбачає 20 годин лекційних занять, 20 годин практичних занять, які охоплюють його основну проблематику, та 20 години лабораторних занять.

Щоб ефективно підготуватися до практичних занять, студент повинен прочитати розділ «Плани практичних занять», у якому зазначено тему заняття, вид заняття (слід звернути увагу на те, який вид практичного заняття запропоновано і опрацювати правила проведення того чи іншого заняття), методи, мотивовано важливість теми, зазначено перелік запитань, теоретичних і практичних завдань.

Особливу увагу слід звернути на запропоновані практичні завдання до кожної теми (усі завдання потрібно виконувати письмово). Для глибокого засвоєння матеріалу та самоосвіти студенти за бажанням можуть написати реферати, які будуть заслухані та прорецензовані на занятті, та підготувати наукову роботу, з якою виступлять на науковій студентській конференції, а потім їм буде надана змога опублікувати роботу в університетському науковому віснику. У кінці подано список літератури до кожної теми.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Комунікативна діяльність викладача вищої школи

Тема 1. Предмет і завдання навчальної дисципліни «Комунікативна діяльність викладача вищої школи». Особливості діяльності викладача ВНЗ.

Предмет вивчення курсу «Комунікативна діяльність викладача вищої школи». Завдання і мета курсу. Функції процесу підготовки фахівців із вищою освітою. Вимоги до викладача вищої школи. Функціональні обов'язки викладача вищої школи.

Тема 2. Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи.

Педагогічне спілкування. Стили педагогічного спілкування. Класифікація стилів педагогічного спілкування за М.Таленом. Категорії викладачів залежно від якості володіння мистецтвом педагогічного спілкування

Тема 3. Сутність, складові та зміст педагогічної культури викладача ВНЗ

Педагогічна майстерність викладача вищої школи. Сутність і зміст основних психолого-педагогічних умінь викладача вищої школи.

Тема 4. Педагогічна техніка, особливості її прояву в діяльності викладача вищої школи.

Підходи до проблеми педагогічної техніки в історії наукової думки і практики навчальних закладів. Внутрішня техніка викладача вищої школи та її елементи. Зовнішня техніка викладача вищої школи та її елементи.

Тема 5. Зміст та комунікативна культура викладача вищої школи.

Зміст комунікативної культури викладача. Культурні і моральні цінності викладача. Аксиологічна складова комунікативної культури. Розуміння викладачем сутності толерантності. Складові комунікативної культури. Комунікативний мінімум педагога. Комунікативні педагогічні уміння.

Тема 6. Невербальні засоби спілкування в комунікативній діяльності викладача вищої школи.

Характеристика невербального спілкування. Вираз обличчя (міміка). Візуальний контакт. Інтонація і тембр голосу. Пози і жести. Підтримка ініціатив простір. Відповідь на невербальне спілкування. Невербальне спілкування в педагогічній взаємодії.

Тема 7. Інформаційно-комунікативні технології навчання у вищому навчальному закладі.

Інформаційні технології та засоби навчання: сучасний стан, перспективи розвитку та застосування в навчальному процесі. Застосування ІКТ для моніторингу результатів навчальної діяльності учнів. Використання сучасних програмних продуктів для створення дидактичних аудіо та відео матеріалів. Використання Web- технологій у навчальному процесі. Використання сучасного програмного забезпечення для організації і підтримки навчального процесу із застосуванням ІКТ

Тема 8. Навчально-комунікативні взаємодії викладача зі студентами.

Вивчення соціально-психологічного клімату. Ознаки (показники) рівня розвитку соціально-психологічного клімату. Причини незадоволеності студентів навчальним процесом. Ставлення студента до себе як майбутнього професіонала. Якісні показники позитивних суб'єктивних стосунків «викладач-студент».

Тема 9. Форми колективного обговорення професійних проблем викладача вищої школи.

Мистецтво перемовин. Збори як форм прийняття колективного рішення. Нарada. Дискусія. Візитна картка.

Тема 10. Наукова комунікація як складова фахової діяльності викладача вищої школи.

Основи наукової комунікації як навчальної дисципліни. Науковий дискурс та його когнітивні аспекти. Науковий текст та науковий стиль мовлення. Наукові комунікації та бібліометрична система. Усні та письмові форми наукової комунікації. Характеристика і структура кваліфікаційної роботи.

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи.	
2	Сутність, складові та зміст педагогічної культури викладача ВНЗ	
3	Педагогічна техніка, особливості її прояву в діяльності викладача вищої школи	

4	Невербальні засоби спілкування в комунікативній діяльності викладача вищої школи	2
5	Форми колективного обговорення професійних проблем викладача вищої школи	2
6	Навчально-комунікативні взаємодії викладача зі студентами.	
7	Інформаційно-комунікативні технології навчання у вищому навчальному закладі	2
8	Наукова комунікація як складова фахової діяльності викладача вищої школи	
9	Комунікаційні інструменти для побудови репутації	
10	Специфіка онлайн-комунікації (дискурсивні особливості)	
	Разом	20

5. Плани практичних занять

Практичне заняття № 1

Тема: **Професійно-педагогічне спілкування й типологія особистості викладача вищої школи.**

Для того щоб навчити іншого, потрібно більше розуму, ніж для того щоб навчитися самому (Мішель Монтень)

Вид заняття: бесіда.

Методи: спостереження, міні-повіді з подальшим їх обговоренням, діагностика знань, самостійна робота.

Мета: знати як трактуються категорії «професійне спілкування» і «особистість викладача», «типологія особистості викладача вищої школи»; вміти спілкуватися з різним типам людей.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: запитання для обговорення та дискусії і завдання для практичного виконання.

План

1. Педагогічне спілкування.
2. Стилі педагогічного спілкування.
3. Класифікація стилів педагогічного спілкування за М.Таленом.
4. Категорії викладачів залежно від якості володіння мистецтвом педагогічного спілкування

Методичні поради. Відповідно до плану практичного заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Література

1. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2007. - 495 с.
2. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. - К.: Знання, 2005. - 486 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. - К.: Каравела, 2008. - 352 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. - К.: «Академвидав», 2006. - 352 с. (Альма-матер).
5. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. К.: Алерта, 2011. - 696 с.
6. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. - К.: ВЦ «Академія», 2006. - 256 с. (Альма-матер).
7. Закон України «Про освіту» (від 23 березня 1996 р.); доповнення та зміни до Закону України «Про освіту».
8. Закон України «Про вищу освіту» (від 17 січня 2002 р.).
9. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). - К., 1994.
10. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. - К.: «ЕксОб», 1999. - 304 с.
11. Макарова Л.І., Гах Й.М. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 116 с.
12. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. - К.: Академвидав, 2007. - 424 с. (Альма-матер).
13. Філоненко М.М. Психологія спілкування. Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 224 с.
14. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. - К.: Видавничий центр «Академія», 2001. - 528 с.

Теми для рефератів (наукових робіт)

1. Педагогічне спілкування викладача технічного університету.
2. Стилї педагогічного спілкування у технічному університеті.
3. Класифікації стилів педагогічного спілкування.

Практичне заняття №2

Тема: Сутність, складові та зміст педагогічної культури викладача ВНЗ

Прищестя культури збігається з народженням інтелекту (Клод Леві-Строс)

Вид заняття: дискусія.

Методи: спостереження, міні-повіді з подальшим їх обговоренням, діагностика знань, самостійна робота.

Мета: знати як трактуються категорії «педагогічна культура» і «культура викладача»; вміти виступати під час колективного обговорення професійних проблем.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: запитання для обговорення та дискусії і завдання для практичного виконання.

План

1. Педагогічна майстерність викладача вищої школи.
2. Сутність і зміст основних психолого-педагогічних умінь викладача вищої школи.

Методичні поради. Відповідно до плану практичного заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Література

1. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів, 1990.
2. Ботвина Н.В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділов. комунікації. – К., 2002.
3. Коваль А.П. Ділове спілкування. – К., 1992. – С.
4. Культура української мови / За ред. В.М.Русанівського. – К., 1990.
5. Палеха Ю.І. Ділова етика. – К., 2000.
6. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – Львів, 2001.
7. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика спілкування. – К., 2002.
8. Шеломенцев В.М. Етикет і сучасна культура спілкування. – К., 2003.

Теми для рефератів (наукових робіт)

1. Педагогічна майстерність викладача вищої технічної школи.
2. Сутність і зміст основних психолого-педагогічних компетенцій викладача вищої школи.

Практичне заняття №3

Тема: Педагогічна техніка, особливості її прояву в діяльності викладача вищої школи

Вид заняття: дискусія.

Методи: спостереження, міні-повіді з подальшим їх обговоренням, діагностика знань, самостійна робота.

Мета: знати як трактуються категорії «педагогічна техніка» і «діяльність викладача»; вміти виступати під час колективного обговорення професійних проблем.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: запитання для обговорення та дискусії і завдання для практичного виконання.

План

1. Підходи до проблеми педагогічної техніки в історії наукової думки і практики навчальних закладів.
2. Внутрішня техніка викладача вищої школи та її елементи.
3. Зовнішня техніка викладача вищої школи та її елементи.

Методичні поради. Відповідно до плану практичного заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Література

1. Актуальні проблеми підготовки педагогічних кадрів до творчої професійної діяльності: Зб. наук. праць. –К., 1993. – 240 с.
2. Балл Г.О. Про психологічні засади формування готовності до професійної праці // Психолого – педагогічні проблеми професійної освіти. – К., 1994. – С. 98- 100
3. Болубаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: Навч. пос. для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти. - К.: ВВП "Компас", 1997. – 64 с.

4. Бутенко В.Г. Естетичні орієнтири педагогічної праці // Етностетика праці вчителя. – К., 1995. – С.7-12.
5. Макаренко А. С. Деякі висновки з мого педагогічного досвіду // Твори: В 7 т. - Т. 5. - С. 215.
6. А.І. Кузьмінських .Педагогіка вищої школи. Навчальний посібник-2000р.
7. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник// За редакцією З.Н. Курлянд,- 2006р.
8. Педагогічна майстерність: Підручник / За ред. І.А.Зязюна –К.: Вища школа,2004. –с.420.
9. Проблема особистості вчителя та його фахової підготовки: Зб. наук. праць / За ред. М.Б. Євтуха. – К., 1994. – 116 с.

Теми для рефератів (наукових робіт)

1. Сутність та роль педагогічної техніки викладача у навчальному процесі
2. Складові педагогічної техніки викладача
3. Культура зовнішнього вигляду
4. Культура педагогічного спілкування
5. Психічна саморегуляція
6. Вдосконалення педагогічної техніки викладача

Практичне заняття № 4

Тема: **Невербальні засоби спілкування в комунікативній діяльності викладача вищої школи**

Справа не тільки в тому, про що ви говорите, скільки в тому, як говорите (Квінтіліан)

Вид заняття: бесіда.

Методи: спостереження, міні-повіді з подальшим їх обговоренням, діагностика знань, самостійна робота.

Мета: знати як трактуються категорії «невербальне спілкування» і «невербальна комунікація»; вміти читати жести та міміку співрозмовника.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: запитання для обговорення та дискусії і завдання для практичного виконання.

План

5. Поняття про невербальну комунікацію.
6. Класифікація невербальних засобів спілкування. Кінесика.

7. Паралінгвістичні та екстралінгвістичні засоби спілкування. Контакт очей. Проксеміка.
8. Невербальні засоби і культура спілкування та поведінки.
9. Невербальні засоби та етикет ділового спілкування.

Методичні поради. Відповідно до плану практичного заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Література

1. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. - К.: Знання, 2007. - 495 с.
2. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. - К.: Знання, 2005. - 486 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. - К.: Каравела, 2008. - 352 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. - К.: «Академвидав», 2006. - 352 с. (Альма-матер).
5. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. К.: Алерта, 2011. - 696 с.
6. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. - К.: ВЦ «Академія», 2006. - 256 с. (Альма-матер).
7. Закон України «Про освіту» (від 23 березня 1996 р.); доповнення та зміни до Закону України «Про освіту».
8. Закон України «Про вищу освіту» (від 17 січня 2002 р.).
9. Державна національна програма «Освіта» (Україна ХХІ століття). - К., 1994.
10. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. - К.: «ЕксОб», 1999. - 304 с.
11. Макарова Л.І., Гах Й.М. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник. - Київ: Центр навчальної літератури, 2005. - 116 с.
12. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. - К.: Академвидав, 2007. - 424 с. (Альма-матер).
13. Філоненко М.М. Психологія спілкування. Підручник. - К.: Центр учбової літератури, 2008. - 224 с.
14. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. - К.: Видавничий центр «Академія», 2001. - 528 с.

Теми для рефератів (наукових робіт)

1. Аналіз зв'язку вербальних і невербальних засобів спілкування на прикладі емоції і страху.
2. Суб'єкт і засоби комунікації: невербальні засоби спілкування.
3. Невербальні засоби спілкування в мовній діяльності людини.
4. Невербальні засоби вираження як форма міжособистісного спілкування
5. Невербальні засоби спілкування.

Практичне заняття № 5

Тема: **Форми колективного обговорення професійних проблем викладача вищої школи**

*Колективні форми обговорення,
за яких стимулюється зацікавленість
його учасників процесом пізнання,
сприяють підвищенню активності людини,
розвиткові її творчого потенціалу (Т. Чмут)*

Вид заняття: дискусія.

Методи: спостереження, міні-повіді з подальшим їх обговоренням, діагностика знань, самостійна робота.

Мета: знати як трактуються категорії «професійна проблема» і «колективне обговорення»; вміти виступати під час колективного обговорення професійних проблем.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: запитання для обговорення та дискусії і завдання для практичного виконання.

План

1. Мистецтво перемовин.
2. Збори як форма прийняття колективного рішення.
3. Нарада.
4. Дискусія.
5. Візитна картка.

Методичні поради. Відповідно до плану практичного заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Література

11. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. – Львів, 1990.

12. Ботвина Н.В. Міжнародні культурні традиції: мова та етика ділов. комунікації. – К., 2002.
14. Коваль А.П. Ділове спілкування. – К., 1992. – С.
15. Культура української мови / За ред. В.М.Русанівського. – К., 1990.
16. Палеха Ю.І. Ділова етика. – К., 2000.
17. Радевич-Винницький Я. Етикет і культура спілкування. – Львів, 2001.
18. Чмут Т.К., Чайка Г.Л. Етика спілкування. – К., 2002.
19. Шеломенцев В.М. Етикет і сучасна культура спілкування. – К., 2003.
20. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. К.: Алерта, 2011. – 696 с.

Теми для рефератів (наукових робіт)

1. Найефективніші форми колективного обговорення проблем.
2. Мозковий штурм як метод колективного вирішення проблем.
3. Дискусія як ефективна форма публічного діалогу.

Практичне заняття №6

Тема 8. Навчально-комунікативні взаємодії викладача зі студентами.

Методи: спостереження, міні-повіді з подальшим їх обговоренням, діагностика знань, самостійна робота.

Мета: знати як трактуються категорії «навчально-комунікативні взаємодії» і «викладач і студент»; вміти виступати під час колективного обговорення професійних проблем.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: запитання для обговорення та дискусії і завдання для практичного виконання.

План

1. Вивчення соціально-психологічного клімату.
2. Ознаки (показники) рівня розвитку соціально-психологічного клімату.
3. Причини незадоволеності студентів навчальним процесом.
4. Ставлення студента до себе як майбутнього професіонала.
5. Якісні показники позитивних суб'єктивних стосунків «викладач-студент».

Методичні поради. Відповідно до плану практичного заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Література

1. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання : інтегрований підхід / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр ; за ред. Гуревича Р. С. – Львів : Вид-во «СПОЛОМ», – 2011. – 484 с.

2. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : Учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров ; Под ред. Е. С. Полат. – 2-е изд., стер. – М. : Издательский центр „Академия”, 2005. – 272 с.

Теми для рефератів (наукових робіт)

1. Рівень розвитку соціально-психологічного клімату в колективі.
2. Проблеми навчального процесу в технічному вищому навчальному закладі.
3. Ставлення студента до себе як майбутнього професіонала.
4. Якісні показники позитивних об'єктивних стосунків «викладач-студент».

Практичне заняття № 7

Тема: **Інформаційно-комунікативні технології навчання у вищому навчальному закладі**

Я кажу вам: без прагнення до наукової роботи викладач підпадає під владу трьох педагогічних демонів: механічності, банальності. Він дерев'яніє, кам'яніє, опускається
(А.Дістервеє)

Методи: спостереження, міні-дповіді з подальшим їх обговоренням, діагностика знань, самостійна робота.

Мета: знати як трактуються категорії «інформаційно-комунікативні технології» і «інноваційні технології навчання»; вміти виступати під час колективного обговорення професійних проблем.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: запитання для обговорення та дискусії і завдання для практичного виконання.

План

1. Інформаційні технології та засоби навчання: сучасний стан, перспективи розвитку та застосування в навчальному процесі.
2. Застосування ІКТ для моніторингу результатів навчальної діяльності учнів.
3. Використання сучасних програмних продуктів для створення

4. Використання Web- технологій у навчальному процесі.
5. Використання сучасного програмного забезпечення для організації і підтримки навчального процесу із застосуванням ІКТ.

Методичні поради. Відповідно до плану практичного заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Література

3. 1.Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання : інтегрований підхід / Р. С. Гуревич, М. Ю. Кадемія, М. М. Козяр ; за ред. Гуревича Р. С. – Львів : Вид-во «СПОЛОМ», – 2011. – 484 с.
4. Гуревич Р. С., Кадемія М. Ю. Інформаційно-телекомунікаційні технології в навчальному процесі та наукових дослідженнях : Навчальний посібник для студентів педагогічних ВНЗ і слухачів інститутів післядипломної педагогічної освіти. – Вінниця : ООО „Планер”, 2005. – 366 с.
5. Захарова И. Г. Информационные технологии в образовании : Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений. - М. : Издательский центр “Академия”, 2003. – 192 с.
6. Кадемія М. Ю., Козяр В. М., Кобиця В. М., Коваль М. С. Соціальні сервіси Веб 2.0 і Веб 3.0. у навчальній діяльності : навчальний посібник. – Вінниця : ТОВ «Планер», 2010. – 230 с.
7. Кадемія М. Ю., Сисоєва О. А. Методика використання програмного продукту Skype : навчально-методичний посібник / М. Ю. Кадемія, О. А. Сисоєва . – Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2010. - 147 с.
8. Карпенко С. Г., Попов В. В., Тарнавський Ю. А., Шпортюк Г. А. Інформаційні системи і технології : Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. - К. : МАУП, 2004. -192 с.
9. Мультимедийное сопровождение учебного процесса / авт.-сост. В.Н. Пунчик, [и др.] – Минск : Красико-Принт, 2009. – 176 с.
10. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования : Учеб. пособие для студ. пед. вузов и системы повыш. квалиф. пед. кадров / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева, А. Е. Петров ; Под ред. Е. С. Полат. – 2-е изд., стер. – М. : Издательский центр „Академия”, 2005. – 272 с.

Теми для рефератів (наукових робіт)

1. Історичні етапи розвитку інформаційних технологій.
2. Механічні, електричні та електронні технічні засоби, як основа розвитку нового етапу різних типів ІТ.
3. Створення та колективне редагування Google-документів: робота з текстовими файлами, електронними таблицями, малюнками, формами.
4. Створення власного блогу, налагодження системи навігації.
5. Робота з системами відеоконференцій Skype.

Практичне заняття № 8

Тема 10. Наукова комунікація як складова фахової діяльності викладача вищої школи.

Методи: спостереження, міні-повіді з подальшим їх обговоренням, діагностика знань, самостійна робота.

Мета: знати як трактуються категорії «наукова комунікація» і «ахова діяльність викладача»; вміти виступати під час колективного обговорення професійних проблем.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: запитання для обговорення та дискусії і завдання для практичного виконання.

План

1. Основи наукової комунікації як навчальної дисципліни.
2. Науковий дискурс та його когнітивні аспекти.
3. Науковий текст та науковий стиль мовлення.
4. Наукові комунікації та бібліометрична система.
5. Усні та письмові форми наукової комунікації.
6. Характеристика і структура кваліфікаційної роботи.

Методичні поради. Відповідно до плану практичного заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Література

1. Балов Л.А. Поняття та класифікація науки. – К., 2008. – 242 с.
2. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень: Підручник. – К.: АБУ, 2002. – 480 с.
3. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: Навч. посібник / О.В. Крушельницька. – К.: Кондор, 2003. – 192 с.

4. Наукова періодика України та бібліометричні дослідження: [монографія] / Костенко Л.Й. та ін. – К., 2014. –173 с.

5. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посібник / І.С. П'ятницька-Позднякова. – К., 2003. – 116 с.

6. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: Підручник. – 3-є вид., стер. – К.: Знання-Прес, 2003. – 295 с.

Теми для рефератів (наукових робіт)

1. Основи наукової комунікації як навчальної дисципліни.
2. Науковий дискурс та його когнітивні аспекти.
3. Науковий текст та науковий стиль мовлення.
4. Наукові комунікації та бібліометрична система.
5. Усні та письмові форми наукової комунікації.
6. Характеристика і структура кваліфікаційної роботи.

Практичне заняття № 9

Тема: **Комунікаційні інструменти для побудови репутації**

Методи: спостереження, міні-доповіді з подальшим їх обговоренням, діагностика знань, самостійна робота.

Мета: знати як трактуються категорії «комунікаційні інструменти» і «репутація»; вміти виступати під час колективного обговорення професійних проблем.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАТЬ: запитання для обговорення та дискусії і завдання для практичного виконання.

План

1. Людина як бренд. СамоPR. Складові професійного резюме та просування себе як бренду.
2. Сучасні засоби презентації з використанням різних платформ.
3. Онлайн-інструменти комунікацій: блоги, сайти, онлайн медіа, соціальні мережі.
4. Соціальні мережі та специфіка їх використання.
5. Інтегровані PR кампанії. Інструменти для продакт-плейсмент та просування брендів в Інтернеті.
6. Структура комунікаційної стратегії та піар плану.
7. Інструменти для успішної співпраці зі ЗМІ.
8. Складові прес пакету: прес реліз, факти та дані, людські історії та ін.

Методичні поради. Відповідно до плану практичного заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Література

1. Букша, К. Управління діловою репутацією. Російська і зарубіжна практика / К. Букша. - М.: Вільямс, 2007.
2. Гоулман, Д. Емоційне лідерство: Мистецтво управління людьми на основі емоційного інтелекту / Д. Гоулман. - М.: Альпіна Бізнес Букс, +2005.
3. Даулінг, Г. Репутація фірми. Створення, управління та оцінка ефективності / Г. Даулінг. - М.: ИНФРА-М, 2 003.
4. Дойль, П. Маркетинг, орієнтований на вартість / П. Дойль. - СПб.: Питер, 2001.
5. Кісмерешкін, В. Г. Бренди та іміджі / В. Г. Кісмерешкін, І. Я. Рожков. - М.: РВП-холдинг, +2006.
6. Матвейчев, О. А. Вуха махають ослом. Сума політтехнологій / О. А. Матвейчев. - М.: Алгоритм, 2009.
7. Олсон, Рональд Дж. 18 незаперечних законів корпоративної репутації / Рональд Дж. Олсон. - М.: Вершина, +2006.
8. Ольшевський, А. С. Антикризовий PR і консалтинг / А. С. Ольшевський. - СПб.: Питер, 2003.
9. Персональний брендинг / Ф. Котлер та ін. - М.: Видавничий дім Гребенникова, +2008.
10. Пономарьова, М. А. Психологічна компетентність керівника / М. А. Пономарьова. - М.: ФОРУМ, 2012.
11. Почепцов, Г. Д. Комунікативні технології двадцятого століття / Г. Д. Почепцов. - Київ: Рефл-бук, 2000.
12. Сайетл, Ф. П. Сучасні паблік рілейшнз / Ф. П. Сайетл. - М.: ИНФРА-М, 2002.
13. Сальникова, Л. С. Репутація в російському бізнесі: технології створення і зміцнення / Л. С. Сальникова. - М.: Вершина, +2008.
14. Траут, Д. Нове позиціонування / Д. Траут. - СПб.: Питер, 2001.
15. Шарков, Ф. І. Імідж фірми: технології управління / Ф. І. Шарков. - М.: Академічний проект, 2006.
16. Юдіна, Є. М. Креативне мислення в PR (у системі формування соціокультурних зв'язків і відносин) / Є. М. Юдіна. - М.: РВП-Холдинг, 2005.

Теми для рефератів (наукових робіт)

1. Людина як бренд. СамоPR.
2. Сучасні засоби презентації з використанням різних платформ.

3. Онлайн інструменти комунікацій: блоги, сайти, онлайн медіа, соціальні мережі.
4. Інструменти для продакт-плейсмент та просування брендів в Інтернеті.
5. Структура комунікаційної стратегії та піар плану.
6. Інструменти для успішної співпраці зі ЗМІ.

Практичне заняття №10

Тема 8. Специфіка онлайн-комунікації (дискурсивні особливості)

Методи: спостереження, міні-доповіді з подальшим їх обговоренням, діагностика знань, самостійна робота.

Мета: знати як трактуються категорії «онлайн-комунікації» і «дискурсивні особливості»; вміти виступати під час колективного обговорення професійних проблем.

Мотивація навчання: особистісне і професійне самовдосконалення.

Актуалізація опорних знань: запитання для обговорення та дискусії і завдання для практичного виконання.

План

1. Специфіка онлайн-комунікації (дискурсивні особливості).
2. Комунікативне середовище Інтернету.
3. Емоційний компонент ділового спілкування в мережі.
4. Електронний діловий дискурс.
5. Використовувані в бізнес-комунікаціях правила неетикету (мережевого етикету).
6. Інтернет-етикет.

Методичні поради. Відповідно до плану практичного заняття, опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи.

Література

1. Белінська Є., Жічкіна А. Сучасні дослідження віртуальної комунікації: проблеми, гіпотези, результати. - М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. - 165 с.
2. Горявській Ю. Назад у майбутнє // Світ Internet. № 10. - М., 2001. - 35 с.
3. Жічкіна А. Соціально-психологічні аспекти спілкування в Інтернеті. - М.: Дашков і Ко, 2004. - 117 с.
4. Мистецтво спілкування в Інтернет, або казкотерапія в дії // Світ ПК. - 2003. - 215 с.
5. Крол Ед. Усі про Internet: Керівництво та каталог. - Київ: BHV, 2002. - 156 с.

6. Метт Гофф. Мережевий лікнеп // Спецвипуск Хакера. - 2001. - № 7.
7. Освіта. Комунікація. Цінності. (Проблеми, дискусії, перспективи). За матеріалами круглого столу «Комунікативні практики в освіті». / За ред. Дудника С.І. - СПб.: Санкт-Петербурзьке філософське товариство, 2004. - 465 с.
8. Петрова Н.П. Комп'ютерна освіта: несприятливий прогноз? // Hard'n'Soft. - 2006. - N7.
9. Петров К. Мобільна революція // Світ Internet. - 2001. - № 5
10. Сімонович С.В., Євсєєв Г. А., Мураховський В. І. Ви купили комп'ютер: Повне керівництво для початківців у запитаннях і відповідях. - М.: АСТ-ПРЕСС; Інфорком-Прес, 2006. - 544с
11. Anthes CH Інтернет: історія майбутнього // ComputerWorld. - 1999. - № 45.

Теми для рефератів (наукових робіт)

1. Жанрова диференціація електронного дискурсу.
2. Подолання комунікативних бар'єрів.
3. Революція в комунікації за М. Кастельсом.
4. корпоративних мереж нової якості.

6. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Педагогічна техніка, особливості її прояву в діяльності викладача вищої школи.	20
2	Тема 2. Мова і культура мовлення викладача вищої школи	20
3	Тема 3. Форми колективного обговорення професійних проблем викладача вищої школи	20
4	Тема 4. Наукова комунікація як складова фахової діяльності викладача вищої школи.	20
5	Тема 5. Інформаційно-комунікативні технології навчання у вищому навчальному закладі.	38
6	Тема 6. Навчально-комунікативні взаємодії викладача зі студентами.	20
	Разом	138

Підсумком самостійної роботи вивчення курсу є складання письмового звіту за темами, вказаними в п. 6 Звіт може бути представлено у формі ІНДЗ, психологічного есе, наукової публікації (стаття, тези); у формі дискусії на відповідну тему.

Звіти про виконання самостійної роботи у вищезазначених формах повинні бути підготовлені до терміну, обумовленого студентом і викладачем.

7. Види самостійної роботи

1. Презентація наукового фільму.
2. Презентація першоджерел.
3. Презентація наукової статті.
4. Написання наукової статті для публікації.
5. Підготовка виступу на студентську конференцію.
6. Участь в олімпіаді.
7. Індивідуальне науково-дослідне завдання у формі психологічного есе.
8. Підготовка психологічного портрету.

8. Критерії оцінювання

I. Розподіл балів відповідно до змістових модулів

Максимальна кількість балів - 100

1. Бали за роботу на семінарському занятті – **30** (10 балів за 1 семінарське заняття)
2. Бали за самостійну роботу - **30**
3. Бали за підсумковий тест змістового модуля № 1-№3 – **40**.

Разом – 100 балів

II. Розподіл балів за роботу на практичному занятті

Максимальна кількість балів за практичне заняття - 10

1. Бали за виступ на практичному занятті – 5
2. Бали за доповнення до виступу – 1
3. Бали за виконання практичних завдань - 4

III. Розподіл балів за самостійну роботу

Максимальна кількість балів - 30

1. Бали за презентацію наукового фільму за темою заняття - 2.
2. Бали за презентацію першоджерел - 2.
3. Бали за презентацію наукової статті - 2.

4. Бали за написання наукової статті для публікації - 4.
5. Бали за підготовку виступу на студентську конференцію - 4.
6. Бали за участь в олімпіаді з народознавства - 4.
7. Бали за індивідуальне науково-дослідне завдання - 12.

IV. Шкала оцінювання

Сума балів за всі форми навчальної діяльності	Для заліку
90 – 100	зараховано
82 – 89	
74 – 81	
64 – 73	
60 – 63	
35 – 59	не зараховано з можливістю повторного складання

9. Контрольні питання

1. Предмет вивчення курсу «Комунікативна діяльність викладача вищої школи». Завдання і мета курсу.
2. Функції процесу підготовки фахівців із вищою освітою. Вимоги до викладача вищої школи.
3. Функціональні обов'язки викладача вищої школи.
4. Педагогічне спілкування. Стилі педагогічного спілкування. Класифікація стилів педагогічного спілкування за М.Таленом.
5. Категорії викладачів залежно від якості володіння мистецтвом педагогічного спілкування
6. Педагогічна майстерність викладача вищої школи.
7. Сутність і зміст основних психолого-педагогічних умінь викладача вищої школи.
8. Підходи до проблеми педагогічної техніки в історії наукової думки і практики навчальних закладів.
9. Внутрішня техніка викладача вищої школи та її елементи.
10. Зовнішня техніка викладача вищої школи та її елементи.
11. Зміст комунікативної культури викладача.
12. Культурні і моральні цінності викладача.
13. Аксиологічна складова комунікативної культури.
14. Розуміння викладачем сутності толерантності.
15. Складові комунікативної культури.
16. Комунікативний мінімум педагога. Комунікативні педагогічні уміння.

17. Характеристика невербального спілкування. Вираз обличчя (міміка). Візуальний контакт. Інтонація і тембр голосу. Пози і жести.
18. Підтримка ініціатив простір.
19. Відповідь на невербальне спілкування. Невербальне спілкування в педагогічній взаємодії.
20. Інформаційні технології та засоби навчання: сучасний стан, перспективи розвитку та застосування в навчальному процесі.
21. Застосування ІКТ для моніторингу результатів навчальної діяльності учнів. Використання сучасних програмних продуктів для створення дидактичних аудіо та відео матеріалів.
22. Використання Web-технологій у навчальному процесі.
23. Використання сучасного програмного забезпечення для організації і підтримки навчального процесу із застосуванням ІКТ
24. Вивчення соціально-психологічного клімату.
25. Ознаки (показники) рівня розвитку соціально-психологічного клімату.
26. Причини незадоволеності студентів навчальним процесом.
27. Ставлення студента до себе як майбутнього професіонала.
28. Якісні показники позитивних суб'єктивних стосунків «викладач-студент».
29. Мистецтво перемовин.
30. Збори як форм прийняття колективного рішення.
31. Нарада. Дискусія.
32. Візитна картка.
33. Основи наукової комунікації як навчальної дисципліни.
34. Науковий дискурс та його когнітивні аспекти.
35. Науковий текст та науковий стиль мовлення. Наукові комунікації та бібліометрична система.
36. Усні та письмові форми наукової комунікації.
37. Характеристика і структура кваліфікаційної роботи.
38. Специфіка онлайн-комунікації (дискурсивні особливості).
39. Комунікативне середовище Інтернету.
40. Емоційний компонент ділового спілкування в мережі.
41. Електронний діловий дискурс.
42. Використовувані в бізнес-комунікаціях правила неетикету (мережевого етикету).
43. Інтернет-етикет.
44. Людина як бренд. СамоPR. Складові професійного резюме та просування себе як бренду.
45. Сучасні засоби презентації з використанням різних платформ.
46. Онлайн-інструменти комунікації: блоги, сайти, онлайн медіа, соціальні мережі.
47. Соціальні мережі та специфіка їх використання.
48. Інтегровані PR кампанії. Інструменти для продакт-плейсмент та просування брендів в Інтернеті.

49. Структура комунікаційної стратегії та піар плану.
50. Інструменти для успішної співпраці зі ЗМІ.
51. Складові прес пакету: прес реліз, факти та дані, людські історії та ін.

10. Рекомендована література

10.1 Основна література

1. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З.Н. Курлянд. - 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
2. Педагогіка вищої школи: Навч.посіб. – К.: Знання, 2005. – 486 с.
3. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психологія вищої школи: Підручник. 2-е вид. – К.: Каравела, 2008. – 352 с.
4. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: «Академвидав», 2006. – 352 с. (Альма-матер).
5. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. К.: Алерта, 2011. – 696 с.

10.2 Допоміжна література

1. Волкова Н.П. Професійно-педагогічна комунікація: Навч. посібник. – К.: ВЦ «Академія», 2006. – 256 с. (Альма-матер).
2. Закон України „Про освіту” (від 23 березня 1996р.); доповнення та зміни до Закону України „Про освіту”.
3. Закон України “Про вищу освіту” (від 17 січня 2002 р.).
4. Державна національна програма „Освіта” (Україна ХХІ століття). – К., 1994
5. Лозниця В.С. Психологія і педагогіка: основні положення. Навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: «ЕксОб», 1999. – 304 с.
6. Макарова Л.І., Гах Й.М. Основи психології і педагогіки: Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2005. – 116 с.
7. Савчин М.В. Педагогічна психологія: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2007. – 424 с. (Альма-матер).
8. Філоненко М.М. Психологія спілкування. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 224 с.
9. Фіцула М.М. Педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освіти. – К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 528 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра, спеціаліста і магістра всіх напрямків – К., 2002. – ПП. 13, С. 197.
2. Бібліотеки:
 - НУВГП (33000, Рівне, вулиця Приходька, 75); тел.: 22-25-39;
 - державна обласна (33000, Рівне, майдан Короленка; тел.: 22-70-63.
- Міські бібліотеки м. Рівного:
 - ім. В. Короленка (вул. Київська, 44);
 - № 9 (вул. С. Бандери, 9а);
 - № 10 (вул. Гагаріна, 67);
 - міська (вул. Корольова, 4);
 - міська (вул. Вітебська, 3а).
3. www.mon.gov.ua
4. www.tspu.edu.ua // кредитно-модульна система

